

Gudstjeneste i Skævinge & Gørløse Kirke

den 23. juli 2017

Kirkedag: 6.s.e.Trin/A

Tekst: 5 Mos 30,11-14; Rom 6,3-11; Matt 5,20-26

Salmer:

SK: 726 * 617 * 389 * 520 * 752,4

LL: 726 * 396 * 617 * 389 * 520 * 752,4

”Den første tanke kan du ikke gøre for, den næste er dit ansvar.” Om det lige var præcis sådan, han sagde det, kan jeg ikke huske; men det var indholdet, at det han sagde. ”Den første tanke kan du ikke gøre for, den næste er dit ansvar.” Det var en mand, jeg talte med tidligere i sommer om nogle af de ting, der også er på spil i dagens evangelietekst, som sagde således. Et stykke på vej er jeg villig til at give ham ret; men jeg må også indrømme, at der er noget i mig, der stritter lidt imod. Så jeg ved ikke rigtig.

Samtalen med ham og en del andre omkring bordet, drejede sig i det hele taget om vores forhold til de ti bud, og om den skærpelse, Jesus gør i Bjergprædikenen, som han jo også gør i dagens evangelietekst om det femte bud: Du må ikke slå ihjel. Jesu skærpelse gør det stort set umuligt at undgå at komme til at overtræde budene, og det vel at mærke gentagne gange, og også ofte mere eller mindre ubevidst.

Jesus skærper buddet til ikke kun at handle om at fratage et andet menneske livet. Det handler også om vores tiltale af hinanden. Det bliver der også sat meget fokus på i vores tid, blandt andet i skolerne, hvor børns og unges tiltale af hinanden ofte sker med stærkt nedsættende gloser. Men jeg er desværre bange for, at mange børn kopierer de voksne. Ind imellem hører vi jo også om, at der sættes fokus på, hvordan folk, altså

voksne, f.eks. tiltaler hinanden på Facebook. Men det sker også i hjemmene. Hårde ord, grimme ord, bidende ord, nedsættende ord. Og det sker mellem både børn og voksne.

Det forfærdelige er, at det for mange er blevet gængs tale. Vi lægger slet ikke mærke til det, og vi mener jo ikke dét, som ordene siger. Ja, det er jo så spørgsmålet.

Men det er også dét, Jesus berører i dagens ord til os. Jesus taler om ekstraordinære kraftudtryk, eller ekstreme situationer, hvor sindet bringes ude af fatning og måske kan undskylde det heftige udbrud, vredesudbruddet. Men det, der for Jesus er vredesudbrud, er for mange blevet dagligdags ord. Jesus taler også om helt dagligdags ord, der mere eller mindre ubevidst ryger over vore læber. Og han lægger ikke fingrene imellem. Og jo værre ordene er, disse helt ”uskyldige”, ubevidste, nedsættende, krænkende ord, jo værre de er, desto større er straffen. Helt på samme måde som i den gamle lovebog, hvor vi kan læse om opfattelsen af det femte bud, du må ikke slå ihjel. Der er der jo også forskel på f.eks. uagtsomt manddrab og overlagt mord. Men der falder dom i begge tilfælde, og gerningsmanden er ansvarlig i begge tilfælde. Vreden kan ikke undskylde og karakteriseres ikke som uagtsomt.

Men, der er langt flere mennesker, der er blevet ”slået ihjel” af ord end ved mord. Skældsord af denne genre slår vor livsglæde ihjel. Ord slår vor agtelse og respekt for hinanden ihjel. Ord nedværdiger, og de er endnu hårdere, når de er sagt i vrede. Og vi kan aldrig vide, hvordan ord rammer. Og det er ikke en bortforklaring eller undskyldning, at vi ikke mener noget med det, og det bare er den anden, der lægger for meget i det. Det er ikke lige meget om en kvinde er en kvinde eller en kælling. Hverken i det sagte eller det hørte.

Og det er her, jeg er lidt loren ved forklaringen, jeg indledte med: ”Den første tanke kan du ikke gøre for, den næste er dit ansvar.” Jeg kan godt forstå, nej det kan jeg faktisk ikke, men i denne sammenhæng, kan jeg godt forstå, hvis den første tanke, er ”sådan en dum kælling”, og den er så ikke dit ansvar, men det er dit ansvar, hvis den bliver sagt eller får andre følger. Hvis altså denne forklaring skal holde vand. Men jeg tvivler. Og jeg hører den lidt som en bortforklaring og en ansvarsforskydelse, eller som en undskyldning for affekt og vrede. Men jeg kan godt følge den, og forstå intentionen deri, for uden denne forklaring, så er jeg jo skyldig og ansvarlig også for den første tanke. Og det er jeg alvorligt bange for, er Jesu intention og mening. Og Jesu mening må altså veje tungere end alverdens fine og filosofiske forklaringer. Men derved bliver tingene altså ikke nemmere. Jeg tror faktisk, at jeg vil hævde, at sætningen er at sidestille med tanken: Vi mennesker er syndere, og det kan derfor ikke undgås, at vi gør synd, derfor kan vi også lige så godt gøre det, og vi kan jo ikke stilles til ansvar for vor natur. Den holder ikke i retten.

Et andet argument for, at det ikke holder, er, at Jesus lærer os i Fadervor at bede: led os ikke i fristelsen. Der er skrevet tonsvis af bøger om dette. Leder Gud i fristelse? Hvad er det for en fristelse? Fristelsen til at sige ”Idiot!” eller fristelsen til at fornægte Gud og troen på Jesus? Det kan jo også være, at Jesus lærer os helt generelt og alment at bede om ikke bare at få den første tanke, fordi han ved, at i vor skrøbelighed er der ufatteligt kort fra første til anden tanke. Og i vreden overskrides alle anstændighedens grænser.

Alt det her kan meget let ende i ren moralisme og humanisme, hvor vi prædiker moral og medmenneskelig hensyntagen. Og det behøver for så vidt ikke have noget som helst med kristendom at gøre. Men nu er det et emne, Kristus tager op, og

det gør han ikke blot for at være moralist eller humanist. For Jesus er der større ting på færre. Jeg tror, der er særligt to ting, eller rettere tre.

Det første er lidt ansporet af en prædiken, jeg hørte for to år siden om denne tekst. Præsten sagde i sin prædiken, at han syntes, at det burde være et krav til alle kristne, at de kunne Bjergprædikenen udenad, altså hele Matthæus kap. 5-7. I foråret havde vi jo besøg ved en præstegårdsaften, hvor vi så, at det er faktisk muligt. Men vi skal ikke bare lære den udenad – det var heller ikke præstens pointe i omtalte prædiken. Men vi skal lære den, fordi den skal ligge som grunden under vore tanker, ord og handlinger. Den skal være bevæggrunden, motivationen, intentionen osv. i alt, hvad vi foretager os. Vi skal, som vi synger i næste salmes vers 5, søge ind i disse ord og tage dem til os, som bien søger ind i blomsten og suger alt ud ad den til næring. Vi skal gøre Guds ord til basisføden i vore liv.

Det skal vi af grund nummer to. Det har indflydelse på vort forhold til næsten. Jesus siger i Bjergprædikenen, at vi skal være fuldkomne, som vores himmelske far er fuldkommen. Derfor advarer Jesus også i begyndelsen af evangeliet til i dag om, at det er ikke nok med den ydre og bogstavelige overholdelse af buddet, som hos de skriftkloge og farisæerne. Der kræves langt mere end det. Det skal ligge i hjertet og i sindet og blive til frugtbringende handlinger. Vi skal passe på hinanden som Guds skabninger. Vi skal se på hinanden, som Gud ser på os, og Gud ser ingen idioter, tåber eller dumme kællinger. Gud ser mennesker. Og Gud ser på hjertet.

Og det har så betydning for det tredje, nemlig vort forhold til Gud. Vi kan ikke ringeagte hinanden, ikke engang i den ubevidste og ”meningsløse” sprogbrug eller i øjeblikkets vrede,

og så tænke stort om Gud. Apostlen Johannes siger i et af sine breve, at man kan ikke elske Gud, som man ikke har set, og hade sin bror, som man har set. Måden, vi ser på hinanden på, der er en sammenhæng mellem, hvordan vi selv ser os set af Gud, og selv ser Gud.

I dagens evangelium taler Jesus til 'du'. Hans ord gælder mig, den enkelte. Vi skal ikke være så optaget af, om den eller den, vi nu har i tankerne, lever efter dette. Vi skal ikke sidde og tænke, at det ville den og den have godt af at tage til sig. Det er fløjtende ligegyldigt, hvordan vores sidemand hører disse ord. Men det er ikke ligegyldigt, hvordan jeg hører dem. For Gud vil mig. Gud vil dig! Gud vil, at Hans ord bliver grundlaget for vort liv. For vore liv er skrøbelige. Der er ikke langt fra første til anden tanke, og vi kan ikke se hinanden med Guds øjne. Vi kan heller ikke undskylde os med, at vi med god grund har noget på hinanden, eller vi blev vrede. For vi må erkende, at Gud har noget på os alle sammen. Og Han holder os ansvarlig for det alt sammen.

Der er kun ét middel imod dette, og det er at erkende det og give Gud ret uden at bortforklare. Kun da kan vi mødes af Guds nåde og se, hvor kærligt Han tager sig af os, og med hvor stor agtelse, Gud ser på os, og lader sin nåde gå for ret. Det gør Han, når vi tager Paulus' ord til os, som det lyder til sidst i dagens epistel: I er døde for synden, men levende for Gud i Kristus Jesus.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen